

תמצית הדרך היומי

סוכה יה - מד

פרשת עקב

הדלתות [וכשהגיעו לשילוח ירדו מהשוורים ומלאו בידים, ולר"י יוסי ממקומו משלשל וממלא], אך לר"י יהודה יושבין ע"ג השוורים ולא על הדלתות אף שיש שם כמה אגרופים, ומשני: לאבי לא הוצרכו לדלתות, לרבא משום דדעתו של תינוק גסה ויבוא להוציא ראשו חוץ לדלת ויטמא. ב. אף שירי לישן תחת המיטה לר"י אף שיש בה כמה אגרופים, ומשני דמיטה עשויה לישן ע"ג ולא תתחלה [משתי"ב שור חשיב כאהל מפני ששדרתו מגינה על בני מעיו, אך אין לוטר מפני שמינון על הרועים, דא"כ אף מיטה מגינה על מעללים וסנדלים שתחתיה], א"נ דלא אתי אהל עראי ומבטל אהל קבע [אך לר"ש אף דבעי נמי דירת קבע, מ"ו אתי אהל עראי ומבטל אהל קבע]. * הסוכה סוכתו בכרעי המיטה: לת"ק כשירה, ולר"י אם אינה יכולה לעמוד בפ"ע פסולה, והטעם: א. אין לה קבע [ור"י לטעמיה דידית קבע בעינן]. ב. מעמידה בדבר המקבל טומאה, ונפק"מ בסיוך ע"ג שיפודי ברזל דאיכא קבע, אך מעמידה בדבר המקבל טומאה. * ר"י פוסל דווקא בסוכה הסכך על כרעי המיטה, אך אם הניח הסכך על יתדות, והמיטה משמשת כדפנות בלבד שרי.

סוכה בב ע"ג

סוכה מדובללת שצילתה מרובה מחמתה כשרה, ומיארור: לרב תני חדא דמדובללת היא עניה ואם צילתה מרובה מחמתה כשרה, ולמשלאלה תרתי דמדובללת שרי דאמרין רואין כאילו שוויין, ותו תני דסוכה עניה שצילתה מרובה שריא. * ופולגי בדעת שמואל: לאבי בעינן שלא יהא בין קנה לקנה ג"ט, ולרבא אם רחבים טפח שרי אף דאיכא ג"ט דאמרין חבוט רמי, ומיית ראייה מקורות הבית והעליה שאם מכוונות תחת אחת מהן - תחתיה טמא, בין תחתונה לעליונה - ביניהן טמא, ע"ג העליונה - כנגדה עד לרקיע טמא, ואם אין מכוונות ויש ביניהן טפח וטומאה תחת אחת מהן - תחת כולן טמא דאמרין חבוט ונמצא כל הבית מקורה, ואין להקשות מקורות מבוי שאין בכל אחת כדי לקבל טפח, אך מצטרפות לת"ק כדי לקבל אריח לרחבו טפח, ולרשב"ג כדי לקבל אריח לארכו ג"ט הדין דמהני, ואם היו אחת למעלה ואחת למטה לר"י בר"ר יהודה מצטרפות אם שניהן בתוך עשרים ואמרין חבוט אף גלית בהו טפח, הנתם מייירי שסמוכות זו לזו בתוך ג"ט ומהני מדיון לבד. * אם הצל והחמה שווים למטה שרי, אך אם שווים למעלה אסיר דזווא מלעיל כאיסתרא מלתחת. * סוכה מעובה שאין כוכבי לילה נראין בה כשרה, ואם עבה יותר שאין כוכבי חמה נראין לבי"ש פסולה, ולב"ה כשרה.

סוכה בג ע"ג

העושה סוכתו בראש העגלה אף שמיטלטלת כשרה [דסני בדירת עראי]. * העושה סוכתו בראש הספינה: א. אם אינה יכולה לעמוד ברוח מצויה דיבשה אינה כלום [אפי' דירת עראי איה]. ב. יכולה לעמוד ברוח שאינה מצויה דיבשה לב"ע כשרה. ג. נחלקו בעומדת ברוח מצויה דיבשה אך לא במצויה דים דל"ג פסולה דאינה קבע, אך לר"ע כשרה [ומתני אתיא כותיה] דסבר דידרת עראי בעינן. * העושה סוכתו ע"ג גמול לתנא דמתני' [היינו רי"מ] כשרה, אך לר"י פסולה דחג הסוכות תעשה לך שבעת ימים וזו אינה ראויה לשבעה [היא נזר רבנן שלא לעלות עליה]. אך לר"מ כשרה דמדא"ו חזיא ורבנן הוא דגזור עליה. * שתיים באילן ואחת בידי אדם או שתיים בידי אדם ואחת באילן כשרה ואין עולין לה ביו"ט [דמתמשש באילן, ואם עבר ועלה יצא יד'ח]. ואם ג' בידי אדם ואחת באילן כשרה דיכולה לעמוד בפ"ע. * עשאה לבהמה דופן לסוכה: ר"י מכשיר ור"מ פוסל, והטעם: לאביי שמוא ומות ולר"י שמוא תברא, ונפק"מ בבהמה קשורה [דכפיל קשור לב"ע מהני, ובפיל שאינו קשור לב"ע לא מהני שמוא איהר] דלא חיישינן שתברא, אך חיישינן שמוא תמות [ולא יהא עשרה]. ומיירי שמואלא רוח הרגלים בהוצא, ומתח חבלים לקשורה בהם למעלה שלא תרבוין [אך למ"ד שמוא תמות חייש דומנן דמוקיע לה בפחות מג"ט לפך וכשמתה הבהמה כוונא וליכא לבד]. * מקשינן הדין: ס"ל לאביי דר"מ חייש למיתה והא מקשינן סתירה דתנו בת ד ישראל שנסאת לה"ן והלך בעלה למדינת הים אוכלת בתרומה בחוקת שהיא קיים, ומאידי שנינו דאזכור ה"ז גיטך שעה אחת קודם מיתתי אסורה לאלו בתרומה מיד, ותי' אביי דלר"מ אין חוששין למיתה שהייר שנינו שלהוקח יין מבין הכותש, לדעת ר"מ יכול להתנות ולומר ב' לזוין שאני עתיד להפריש תרומה גדולה, עשרה מעשר ראשון, תשעה מעשר שני ומיחל ושותרה מיד דלא חייש לבקיעת הנוד וכ"ש דלא חייש למיתה, אך ר"י ור"ש אסור דחיישי. ומקשינן דר"מ באמת חייש למיתה אך לבקיעת הנוד לא חייש דאפשר דמסר לשומר [ואין להקשות לר"י שמתיר להעמיד בהמה כדופין, ומאידי חייש לבקיעת הנוד הנתם טמא משום שילת ליה בריה, ולדברי דר"מ דס"ל דיש בריה קאמור דאיכא למיהש לבקיעת הנוד]. והטעם דלר"י מתקינין אשה לכה"ג אינו משום דחיישינן למיתה אלא מעלה עשו ביהוב"פ.

סוכה בד ע"ג

לר"י הגלילי כותבין גטי נשים ע"ג הבהמה, משום שנא וכתב לה ספר כריתות, שכותב על כל דבר, וספר כריתות ממועט שאין כותבין על דבר שאין בו רוח חיים ואינו אוכל, ולרבנן כיון שלא נכתב בספר אלא ספר לספירת דברים בעלמא אתי, ומוכתב למדו שבכתיבה מתגרשת ואינה מגרשת בכסף [דלא נימא דנקיש ויצאה להויהתה כשם שמתקדשת בכסף]. ור"י הגלילי ילמד דין זה מוסמיכות ספר לכריתות שספר כרתה ולא דבר אחר, ומריבוי כרת כריתות יליף שצריך דבר הכרת בינו לבניו, שאם אמר הר"ז גיטך ע"מ שלא תלכי לבית אביך לעולם אינו כריתות [דכל מיהא קשורה בו, שמתחתו מנועה לילך], ואם התנה לשלושים יום יחור כריתות, אך רבנן לר"י דרשי כרת כריתות, אלא לומדים מכריתות שצריך דבר הכרת בינו לבניו. * העושה סוכתו בין האילנות והאילות דפנות לה כשרה. * לרב אחא כל מחיצה שאינה יכולה לעמוד ברוח מצויה [שהרוח מוליכה ומביאה אותה] אינה מחיצה, ומפרישינן: א. מה ששינוי שאילנות כשירים לדופן הסוכה, מיירי באילנות קשין, ואת הענפים ארז בהוצא ודפנא, וקמ"ל דלא אסרו ור"מ ור"ש סוכה שניה יעלה על האילן ששבת. ב. אילן הנידון בשום דבר, מיירי נמי שארגו בהוצא ודפנא. ג. אילן המסך על הארץ אם אין נופו מבה מן הארץ ג"ט ממלטלין תחתיו, מיירי נמי שארגו בהוצא ודפנא, [וככ"ז אין ממלטלין כבולה הדוי דירה שתשמישה לאוין]. ד. שבת בקמה קצורה ושיבולות מקיפות אותה כל שהמקום אינו גדול מבית סאתיים, מהלך את כולה והוצה על אפליים אמה, ומיירי נמי שארגו בהוצא ודפנא שלא ילך ויבוא ע"י הרוח.

סוכה דף יח ע"ג

אופן חיצול אויר ג' בסוכה: בסוכה גדולה ממועט בין בקנים ובין בשפודים, אך בסוכה קטנה ממועט רק בקנים [דג' טפחים שלא בהכשר סוכה ממועטין את שיעור הסוכה]. * אויר פחות ג' מן הצד לכ"ע אמרין לבד ואינו פוסל, ונה' רב אחא ורבינא אם גם באמצע אמרין לבד וראיה משתי קורות שאחת יוצת מכותל ואחת מכותל אחר ואינן נוגעות זו בזו, דפחות מג' א"י"ע להביא קורה אחרת [ולאידך דווקא קורה שהיא מדובגן אמרין לבד], או דלא אמרין לבד וראיה מארובה שכבית ויש טומאה בבית הבית כולו טמא ומה שכנגד ארובה טהור, ואם הטומאה תחת הארובה כל הבית טהור ולא אמרין לבד באמצע שותאה הארובה כסתומה [ולאידך שאני דיני ממועט שהם מהל"מ ואין למדים מהם]. * אברומא [מין הגיס שאין השרצים ניכרים בהם] שרי במקום שהנהר אינו מגדל שרצים, וכי הא צדחתא דבב נהרא דשרו מפני שאין טיט הנהר מגדל שרצים, אך האידנא שנשפכים לשם נהר איתן וגמדה שמגדלין שרצין אסורין. * כסורא מתנו סיכך ע"ג אכסדרה [שתקרתה רחבה ד"א] אם יש לה פצימין כשרה דאמרין לבד, ואם אין לה פצימין לאביי כשרה דפי תקרה יורד וסותם [אך אם איכא שתי מחיצות זו כנגד זו לא מהני הד"ל מבניו המפולש, וכן אם כשרה לא קירוי ליכא למימ"ר פי תקרה יורד וסותם], ולרבא לא אמרין פי תקרה יורד וסותם דמחיצות התקרה נעשו עבור פנים הסוכה [ולכך לא ס"ל כרב הסוכן דאמרין פי תקרה באכסדרה בבקעה דהתם נעשה לצורך פנים הסוכה, אך לאביי ודאי תנאי הוי ס"ל כשמואל].

סוכה דף יט ע"ג

בפומבדיתא מתנו אין לה פצימין לר"ה פסולה [ולא אמרין פי תקרה, דנעשה לצורך פנים ולא להוצה לו]. וביש לה פצימין לאביי כשרה ואמרין לבד, ולרבא לא אמרין לבד, [דלא מהני להיות מחיצה חיצול שלא נעשה עבורו]. והלכה כרבא בלישנא קמא. * סוכה שיש לה ב' דפנות ובשלישית יש עמוד רחב טפח שרואה מכתוין ושואו מפנים או נראה מבפנים ושואו מכתוין כשרה [נהניין משום לחי ולחי היינו פצים]. * פסל היוצא מן הסוכה נידון כסוכה, ונאמר בוה כמה ביארורים: א. קנים היוצאים אחורי הסוכה, ואיכא התם הכשר סוכה, וג' דפנות, וצילתה מרובה מחמתה, וקמ"ל דאף דדופן האמצעי נעשה לצורך פנים הסוכה ולא לצורך החוץ נידון הוא כסוכה. ב. קנים היוצאים לפנים מהסוכה ודופן אחת נמשכת בהדייהו, וקמ"ל דלא נידון במקום בפ"ע אלא היו חלק מהסוכה וכשרה. ג. סוכה שמינעט שבה חמטה מרובה מצילתה, וקמ"ל דלא פוסל מיעוט זה את הסוכה. ד. סכך פסול פחות מג' בסוכה קטנה, דאף שיוצא מתורת סוכה קמ"ל דמצטרף וישנים תחתיו [דלא כאירי שמצטרף ואין ישנים תחתיו], וכדאשכחנא בטיט הנרוק דמצטרף להשלים למי סאה והוא עצמו אינו כשר. * העושה סוכתו כמין צריך: לר"א פסול דאין לג' [אא"כ הגביה מתקרקע טפח או הרחיקה טפח מהכותל דאיכא לבד וכשרה], והכמיום מכשירין דסברי דשיפועי אהלים כאהלים. * רב יוסף אמר לאביי דמשנתנו נון נתן ויחידאה היא, וכריתתא אייתא להיפך שר"א כשרה והלכמיום פסולה, ולכך רב יוסף היה יושן ביבולת חתנים בסוכה.

סוכה דף כ ע"ג

לת"ק מחצלת קנים גדולה עשאה לשכיבה כלי היא ומקבלת טומאה ואין מסככין בה, ואם עשאה לסיכך אינה מקבלת טומאה ומסככין בה, ולר"א בין גדולה ובין קטנה עשאה לשכיבה מקב"ט ואין מסככין בה, עשאה לסיכך אינה מקב"ט ומסככין בה, ומקשינן דמהרישא דמשנתנו משמע דעשאה לשכיבה אין מסככין בה, אך סתמא מסככין, ואילו מוסכפא משמע דעשאה לסיכך מסככין, הא סתמא אין מסככין, והתירושי: א. רישא בגדולה דסתמא מסככין בה, וסיפא בקטנה דסתמא מקבלת טומאה ואין מסככין בה, ומקשינן דאכתי קשיא מדברי ר"א דאמר אחת גדולה ואחת קטנה עשאה לשכיבה אין מסככין, ומשמע דסתמא לסיכך, ובסיפא אמר דעשאה לסיכך מסככין, הא סתמא לשכיבה. ב. לרבא גדולה לב"ע עשויה לסיכך וכשרה, ונה' בקטנה דלת"ק סתמא לשכיבה, ולר"א סתמא נמי לשכיבה, ומקשינן: הא דהו"ל ר"א למימרא אחת גדולה ואחת קטנה ולשנות הפשוט תחילה. ועוד דמציעני שחולק ר"א בגדולה וסובר דסתמא לשכיבה. ג. לר"פ קטנה לב"ע סתמא לשכיבה, ונה' בגדולה דלת"ק סתמא לסיכך, ולר"א סתמא לשכיבה. * מחצלת העשויה ממינים רכים [ושפיה גומין] קטנה סתמא לשכיבה ומסככין בה, וגדולה סתמא לסיכך, אבל עשויה ממינים קשים [קנים וחילת] אם נעשה מעשה עבות וקליעה מסככין בה אפי' קטנה, דאינה עשויה לשכיבה, ואם היא ארוגה שאו היא נוחה וחלקה אין מסככין בה דמסתמא נעשית לשכיבה, אך לר"י ישמעאל ב"ר יוסי מסככין בה כל שאין לה שפה סביב גבוה מעט לקבל מה שנותנין בה, דאז נחשב לכלי ומקב"ט ואין מסככין בה. * חוצלות: לר"י דוסא מטמאין טמא מת [ולא מדרס דאין מיוחדין לשיבה], ולחכמים אף מטמא מדרס, ומאי חוצלות: לרב אבדימי היינו מרובלי דהיינו שק שחרושה שוכב עליו [ושעם ומני חוץ לפירות גסים, ושק וספירא (מה שמספר הזו מונבו) לקטניות], ולר"ל היינו מחצלאות דלא נחלקו על אושא ושק וספירא לילון כנגד הפתח או לפנות בהן קמח]. ואזיל ר"ל לטעמיה דביאר דלן נחלקו על אושא שטמאות, ועל סבריה שטהורות [דקשות ולא נעשה לשכיבה]. אלא נח' על שאר מקומות דר"י דוסא מטהר דאין רוב בנ"א רגילין ליחיד לשיבה, וחכמים מטמאין שפעמים מיוחדין אותן לשיבה.

סוכה דף כא ע"ג

הישן תחת המיטה בסוכה: לת"ק לא יצא יד"ח דהמיטה מפסקת [ומיירי שגבוי י"ט]. ולר"י יצא יד"ח דלא אתי אהל עראי ומבטל אהל קבע, ור"ש הוכיח כדברי ת"ק מטבי שישן תחת המיטה מפני שפטור מסוכה [ומכאן ששחתה תחת המיטה וילף נמי מועלה לא יבול]. * לר"י אהל חת שאינו עשוי בידי אדם אינו אהל דילף אהל אהל ממשכן [ולכך חור שבשעה ע"י מימ ושרצים וכי אינו אהל לטומאה]. אא"כ רחב כמלוא אגרוף של בן אבטיה [ולכך שור חבוט כאהל אף שלא נעשה בידי אדם]. והקשויות: א. חצרות היו בירושלים ע"ג הסלע ותחתיהן חלל ומביאין נשים עוברות ויולדות שם ומגדלות את בניהן לפרה [עד ג' וז' שלא רואים קרי]. ולת"ק התינוקות יושבין ע"ג